

állva már az Úr áldását, illetve segítségét kéri. A kép két oldalán pedig már a szaporított ételeket osztják. A körülbelül ötszáz alakot ábrázoló mű alkotója 1839. augusztus 8-án ezt írta a szintén festőművész testvérének: „Tegnap befejeztem nagy festményemet, az Ötezrek megvendéglését. Ezen közel egy évig, s az utóbbi időben teljes erőbedobással dolgoztam. A kép 20 láb hosszú és több mint 15 láb magas. Ezt az olajfestményt az örmény mechtarista kongregáció refektóriumába készítettem. A munkát ugyan szerényen díjazták, de annyira vágytam egy ilyen méretű feladatra, ez Bécsben az egyetlen ilyen nagyméretű mű.”

A négyszintes épület minden emeletén tágra nyitottuk szemünket a kiállítást látva. Az egyházi tárgyak részlegében *XXIII. János pápa* miseruhája keltette fel figyelmünket, amit még nunciusként viselt Konstantinápolyban. Az éremgyűjteményben alaposabban megnéztük volna a ártus, szaszanida, görög, római, bizánci, oszmán és európai pénzek elő-, illetve hátlapját. Ismert örmény és más festők alkotásai és karikatúrái sorakoznak a képtárban; szépen őrzik a szőnyegeteket; csodálatosak az örmény viseletek. Ezek közül sokan a kb. 25 cm magas talpú papucsról kérdezték, hogy is tudtak ebben járni.

A kongregáció múzeuma gazdag kerámia-gyűjteményében láthattunk egy 12-13. századi kilikiai csészét és főleg a kütahiai örmény mesterek jellegzetes mintájú munkáit. Nem hiányoztak a kínai, meissenai porcelánok sem. Az értékes tárgyakon örmény írást is olvashattunk volna, például egy dzsulfai só- és borskészleten, egy kis likörös kannácskán. Ezeket szeráfekkel és keresztelőkkel díszítették, s kb. a 18. század közepén készítették.

Reprezentatív kollekción látható az örmény fémművességéből: fémcsészékből, fémványrokból, íróeszközökből, evőeszközökből,

s mindezek örmény feliratot és dátumot tartalmaznak. Megtekinthettünk egy szép, cinkeztett rézcsészét hosszú örmény felirattal, mely az asztalhoz való összegyűlésre hív.

A könyvtár a nyugati terület legnagyobb örmény gyűjteménye: könyvek, folyóiratok, újságok találhatók Örményországról. A világ legnagyobb örmény újsággyűjteménye van itt, amelyből jó képet kapunk Örményország történelméről, különösen az újabb időkben. A könyvgyűjtemény már Triesztben is jelentős volt, de a gyűjtemény egy részét örmény kereskedők segítségével hozták Bécsbe. Nyolcezer könyv képezte a bécsi alapállományt, amelyet alapítványok segítségével tudtak bővíteni. A kongregáció négyezer kötetet vett át a kapucinus rendtől, amelyet *Aghamalian* vásárolt, s adott a szerzeteseknek. *Simon Eberle* kanonok ezer kötetet hagyott a rendre. *Maximilian főherceg* is vett könyveket a kongregációnak. *Dr. Constant von Wurzbach* éveken keresztül vett egy példányt a monarchiában kinyomtatott könyvekből. *P. Jeghische Gaftanian* 1861-1876 között Törökországban tartózkodott és Konstantinápolyban gyűjtötte az örmény könyveket a könyvtár részére. A kéziratok között értékes műalkotások is találhatók. A hatalmas gyűjteményt több teremben helyezték el; a díszteremben középen különleges állvány látható. Érdekessége, hogy mind a négy sarkára két-két oroszlantestet készített az alkotó, ám egy fejjel.

A kolostorkertben készített közös fénykép után a résztvevők saját elképzelésük szerint ízlelgették az osztrák fővárost, kis bosszankodással egy, a migránsok mellett tüntető hosszú menetet kerülgettek. Egy kis csapat a Művészettörténeti Múzeumban kívánta megtekinteni a festményeket, érmeiket, az egyiptomi gyűjteményt, s nem

utolsó sorban *Munkácsi Mihály* mennyezeti freskóját. A látogatás rövidnek bizonyult, csupán öt órát tölthettünk Bécsben, hogy elkerüljük az éjszakai megérkezést.

A szervezők mindenkinek köszönik a pontos indulást, s nagyon örültünk a

kedves köszönőleveleknek. A XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat továbbra is havonta kíván programokat, esetenként utazásokat szervezni, amelyekre szeretettel várjuk az érdeklődőket.

HA

Bakó Zoltán

Örmény hétköznapi Vásárhelyen

Ötödszörre rendezte meg a MÖMKE a kulturális napokat

Újszerű témákkal, Erdélyt átfogó szellemiséggel, gazdag előadói részvétellel és népes érdeklődői körrel zajlott az ötödik vásárhelyi örmény-magyar rendezvénysorozat, amelyen öröndetes újdonságokkal is szolgált az egyesületi elnök.

A kétnapos rendezvény az eddiginél is több vásárhelyit – és nem csak, hiszen egész Erdélyből érkeztek érdeklődők – mozgató meg, ugyanis olyan közérdeklődésre számot tartó tematikákat sorakoztatott fel programjában, amely nem csak az örmény eredetűek, vagy gyökerűek, de a város kulturális és gazdasági történelme,

múltja iránti érdeklődő szimpatizánsokat is odavonzotta.

A szombaton elkezdődött rendezvénysorozat első része a Kulturpalota kistermében indult a köszöntőkkel. *Peti András* alpolgármester, *Soós Zoltán* tanácsos, *Oláh Dénes*

római katolikus főesperes és *Nagy László* unitárius lelkész mellett a munkálatozókat és résztvevőket köszöntötte *dr. Csige Sándor Zoltán* Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának vezető konzulja. A köszöntők után elkezdődött az *Örmények a világban, Erdélyben és Marosvásárhelyen* című nemzetközi konferencia. Előadást

tartott a budapesti *Dr. Dzsotjänné Krajcsir Piroska* armenológus *Az örmény kolóniák (gaghut) kialakulásának főbb jellemzői* címmel, *dr. Pál Emese* művészettörténész a szamosújvári Salamon templom művészeti értékeiről, Oláh Dénes főesperes bemutatja Pál Emese Örmény katolikus templomi berendezések Erdélyben című könyvét, *Puskás Attila Barna* egyesületi elnök pedig *Az EMÖSZ logó története a teológiától az ábrázolás-művészetig* című előadásával lépett a népes közönség elé. A kistermi programot a szamosújvári örmény táncegyüttes marosvásárhelyi premierje zárta.

Látogatás a kriptában

Délután 1 órától *dr. Orbán János* a Vármúzeumban a „*Szemébe írt történelem. Csiki Márton háza és a régi örmény hétköznapiak*” című kiállításon kalauzolta az érdeklődőket. És ugyancsak az első napon, szombaton este 6 órától a Keresztelő Szent János plébániatemplomban örmény-katolikus szentmisét mutatott be Gál Hunor gyergyószentmiklósi örmény plébános, majd ezt követően

Szász Ávéd Rózsa bemutatta a templom alatt rejlő kriptá történetét vázoló négy nyelvű (magyar, román, angol és örmény nyelvű) információs táblát, és az ehhez kapcsolódó kiadványt. A templom kriptájában tett látogatáson sokan vettek részt,

ugyanis kevés vásárhelyinek adatik meg, és csak igen ritkán, hogy a város e részét láthassa. Az egykori polgárok, a templom építését támogató tehetősebb vásárhelyiek nyughelyei önkéntelenül is tiszteletet ébresztenek a látogatóban, valamennyiükön elhatalmasodik az érzés, hogy itt egy titokzatos, de valós 18-19 századi városi élet elevenedik meg.

Üvegfestés, kiállítás

Vasárnap 11 órakor a Bolyai téri unitárius templom tanácstermében a gyermekeket üvegfestésre várta a budapesti *Martaian Ermone Zabel* művésznő. Ezt követően megnyílt *Martaian Ermone Zabel, Lili Adam Seyranyan, Dobribán Annamária* és *Demeter Irén* üvegfestészeti, örmény-magyar kerámia- és kézműipari kiállítása.

A dús és érdekes program betekintést engedett a város egy meghatározó

rétegének, a magyar-örménységnek az életébe, az általa teremtett értékekbe, hiszen az, hogy ez a város ma olyan, amilyen, nem kis mértékben az itt élő, az elmúlt századokban még meglehetősen nagyszámú magyar-örménynek is köszönhető.

Vízválasztó

Puskás Attila, a Marosvásárhelyi Örmény-Magyar Kulturális Egyesület (MÖMKE) és az Erdélyi Magyar-Örmények Szövetsége (EMÖSZ) elnöke, igen jelentősnek, vízválasztónak tartja a múlt hét végi rendezvényt. És erre alapos oka van. „A Marosvásárhelyi Örmény Magyar Kulturális Egyesület életében az *V. Örmény Kultúra Napjai* azért vízválasztó, mert a történelmi múlt felidézésén túl látjuk a jövő reménycsillagát – látunk magunk között fiatalokat, gyermekeket. Örömmel tudatjuk, hogy most már van ifjúsági csoportunk, lesznek kézműves foglalkozások, nyelvtanulás, és tánc, amelyek

nyitottak lesznek minden érdeklődő előtt. Vannak gyermekeink, akik üvegfestést tanulnak. Most már biztosan érezhetjük – van jövőnk” – mondta a MÖMKE elnöke. A mai világ leértékeli a múltat, mert nem látja maga előtt a jövőt. Azért él a mának, mert nincs jövőképe. És Európa azért van értékválságban és hoz rossz döntéseket, mert előregedett a társadalma, magyarán nincs, vagy kevés a gyermek. Nincs akinek elmesélni, átadni a meséket, a történeteket, a múltat. Elmondta még, hogy az örményekről azt mondják, hogy betelepedésük idején egyetlen írástudatlan sem volt közöttük. Őseik valószínűleg megszívlelték a mondást, még ott, az ősi, ezertornyú fővárosban, Aniban, amikor azt mondhatták nekik, hogy „fiam tanulj, mert messzi jutsz”. Valóban messzi jutottak, csak ezért 3000 kilométert kellett vándorolniuk. „A sok vándorlás alatt sok értéket megőriztek, mást elfelejtettek, kultúrájuk, érzésviláguk gyarapodott. Ezt szeretnénk volna most Marosvásárhelyen kicsiben be- és megmutatni” – egészítette ki az elnök.

Dr. Csiga Sándor Zoltán Magyarország csíkszeredai vezető konzulja

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt örmény közösség!

Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusa nevében köszönöm a megtisztelő lehetőséget, hogy ezen alkalmából én is köszönhetem Önöket. Először is engedjék meg, hogy átadjam Önöknek *dr. Zsigmond Barna Pál* főkonzul úr üdvözlését és jókívánásait.

Tudom, az itt jelenlévők nálam sokkal többet tudnak arról, hogy milyen fontos nekünk, a magyarságnak az örmények jelenléte. A városiasodás, a kultúra, a gazdaság fontos kövása volt ez a számát tekintve kis népcsoport. Mi, magyarok hálával tartozunk ezért, mint ahogy az örmények is hálásak voltak, amiért idegenbe szakadva ugyan, de itt Erdélyben, több mint 350 éve hazára és megbecsülésre találtak. És hogy ez nem csupán mai, utólagos visszavetítés, engedjék meg, hogy idézzek néhány régi feljegyzést ezzel kapcsolatban. 1755-ben báró *Kemény Ádám* kéri a szamosújvári főbíró, hogy hirdesse ki az új pusztakamarási vásárt „minthogy az örménységből szokott a sokadalmak lelke állani”.